

GÜNEY EGE BÖLGESİ'nde MEYVE ÜRETİMİ, İLÇELERİN PERFORMANSLARI ve ÇİFTÇİNİN ELİNE GEÇEN FİYATLAR

T.C. Güney Ege Kalkınma Ajansı
Development Agency

2009

GEKA

‘Bu rapor Ekonomik Araştırmalar ve Planlama Birimi Uzmanı
BARIŐ KİYAK tarafından 2011 yılında hazırlanmıştır.
Güney Ege Kalkınma Ajansı’nın kurumsal görüşlerini içermez.’

İÇİNDEKİLER

1.	GİRİŞ	5
2.	GÜNEY EGE BÖLGESİNDE MEYVE ÜRETİMİ	6
3.	GÜNEY EGE BÖLGESİNDE SEÇİLMİŞ MEYVE GRUPLARI	8
3.1.	ÜZÜM	8
3.1.1.	Güney Ege Bölgesinde Üretim	8
3.1.2.	Güney Ege Bölgesi İlçelerinde Üretim	9
3.1.3.	Fiyatlar	13
3.2.	İNCİR	14
3.2.1.	Güney Ege Bölgesinde Üretim	14
3.2.2.	Güney Ege Bölgesi İlçelerinde Üretim	15
3.2.3.	Fiyatlar	16
3.3.	TURUNÇGİLLER	17
3.3.1.	Güney Ege Bölgesinde Üretim	17
3.3.2.	Güney Ege Bölgesi İlçelerinde Üretim	18
3.3.3.	Fiyatlar	23
3.4.	DİĞER MEYVELER- TAŞ ve YUMUŞAK ÇEKİRDEKLİLER	26
3.4.1.	Güney Ege Bölgesinde Üretim	26
3.4.2.	Güney Ege Bölgesi İlçelerinde Üretim	28
3.4.3.	Fiyatlar	37
3.5.	ZEYTİN VE DİĞER SERT KABUKLULAR	38
3.5.1.	Güney Ege Bölgesinde Üretim	38
3.5.2.	Güney Ege Bölgesi İlçelerinde Üretim	39
3.5.3.	Fiyatlar	45
4.	SONUÇ	46

GİRİŞ

Türkiye, dünyada meyve yetiştirme potansiyeli yüksek olan bölgelerden birisidir. Geçmiş yıllarda ülkenin birçok yerinde birçok meyve, çok nadir bulunan meyveler durumunda iken bugün ülkede ve bölgede bu meyveler bol bol ve başka ülkelere kıyasla, ucuz fiyatlarla satın alınabilmektedir. Ülkede hemen bütün meyve türlerinde yapılan üretim kendi gereksinimimizi karşılamaktan başka dış ticarete de önemli katkılarda bulunmaktadır. Meyve üretimimiz bugün 72 milyon insanı karşılayabilmekte ve buna ek olarak bu ürünlerden ihracat da yapılabilmektedir. [1] 2008 yılı Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü verilerine göre ülkeler arasında meyve üretimi yönünden sıralama yapıldığında; incirde 2., çilek kestane ve cevizde 3., elmada 5., zeytinde 4., üzümde 6., mandalina, badem ve şeftalide 7., limonda 8. sırada olduğumuz görülmektedir. [2]

Ülkede bağ alanı, zeytin ağaçlarının alanı, meyveler içecek ve baharat bitkileri alanı toplamı bazında en fazla tarımsal alana sahip beş Düzey 2 Bölgesi Tablo 1’de verilmiştir. Buna göre Güney Ege Bölgesi uzun ömürlü bitkilerin alan büyüklüğünde 2. sıradadır.

Tablo 1. Uzun Ömürlü Bitki Alanı En Büyük 5 Bölge

BÖLGE ADI	Uzun Ömürlü Bitkilerin Alanı (hektar)	Uzun Ömürlü Bitkilerin Alanı Türkiye Payı
Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	468869	15,9%
Aydın, Denizli, Muğla	398553	13,5%
Gaziantep, Adıyaman, Kilis	229487	7,8%
Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak	203707	6,9%
Adana, Mersin	169112	5,7%

Kaynak: TÜİK Bölgesel İstatistikler, 2008

Güney Ege Bölgesi (Aydın, Denizli, Muğla) ekolojinin üstünlüğü nedeniyle yüksek kaliteli olarak yetiştirilen meyvelere sahiptir. Bölge; kestane, zeytin, üzüm ve nar üretiminde ülkenin lider bölgelerindendir. Bu meyvelerin yanı sıra turunç, badem, elma, mandalina ve portakal üretiminde de çok önemli bir yere sahiptir.

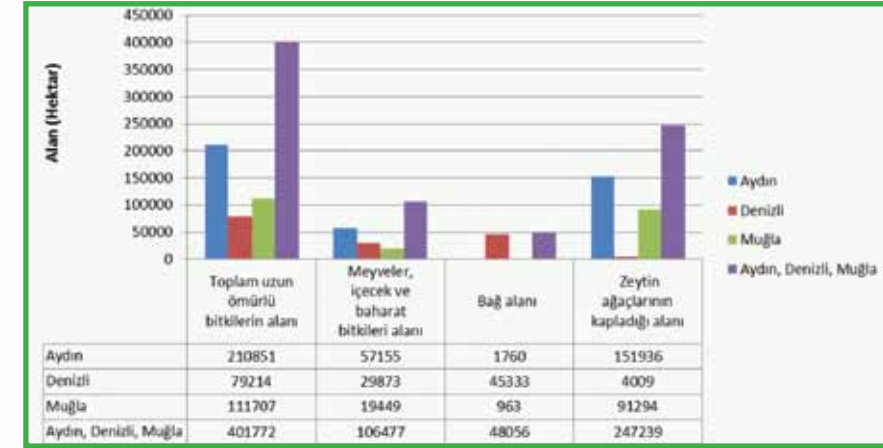
Bu çalışma ile bölge içerisinde ilçelerin meyve alt sektörlerindeki göreceli üstünlüklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bölgenin ülke üretiminin %5'i ve daha fazlasını karşıladığı meyveler çalışma kapsamına dahil edilmiştir. Meyveler üzüm, incir, turunçgiller, zeytin ve diğer sert kabuklular, diğer meyveler olarak sınıflandırılmıştır. Bu grupların altında %5 sınırını geçen meyvelerin üretim miktarları ve verisi elde edilebilen meyvelerde çiftçinin eline geçen fiyatlar incelenmiştir.

2. GÜNEY EGE BÖLGESİNDE MEYVE ÜRETİMİ

Aydın, Denizli, Muğla Bölgesi ülkemizin önemli meyve üretim merkezlerinden biridir. Meyvelik alanların bölge illerinde dağılışında Aydın ilk sırayı almaktadır. Zeytin ağaçlarının kapladığı alan, meyveler içecek ve baharat bitkilerinin kapladığı alan bakımından Aydın, bağ alanı bakımından ise Denizli ili öne çıkmaktadır.

Grafik 1. Güney Ege Bölgesi ve Türkiye'de uzun ömürlü bitkilerin alanı (hektar) (TÜİK,2009)

Grafik 2. Güney Ege illerinde uzun ömürlü bitkilerin alanı (TÜİK,2009)

Bölgede farklı çeşitlerde meyve üretimi mevcuttur ancak bu çalışmada Aydın, Denizli, Muğla Bölgesinin 2008 yılında ülke üretim payının %5'ini ve daha fazlasını karşıladığı meyve çeşitleri incelenmiştir. Örneğin; armut, dut, vişne, zerdali gibi meyveler bölgede yetiştirilmesine rağmen bu meyve türlerinde bölgenin ülke üretiminde önemli bir paya sahip olmaması sebebiyle çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır.

Güney Ege Bölgesi incir, kestane ve zeytin üretiminde ülkenin lider bölgesidir. Bu meyvelerin yanı sıra üzüm, nar, turunç, badem, elma, mandalina ve portakal üretiminde de çok önemli bir yere sahiptir.

Grafik 3. Güney Ege Bölgesinin Seçilen Meyvelerde Ülke Üretim Payları (TÜİK,2008)

3. GÜNEY EGE BÖLGESİNDE SEÇİLMİŞ MEYVE GRUPLARI

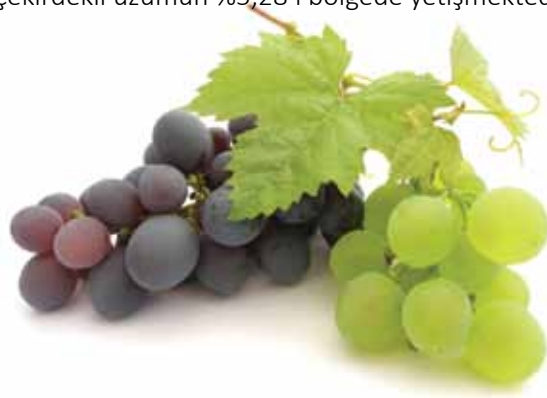
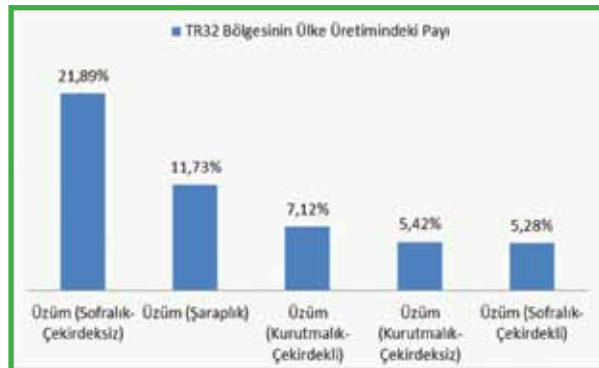
3.1. ÜZÜM

Dünyada bağcılık birçok ülkede tarih boyunca birinci derece önem taşıyan bir tarım kolu olmuştur. Bu durumun başlıca nedeni ekonomik olarak üzümün sofralık, şaraplık, kurutmalık, meyve suyu ve diğer mamul ürünler şeklinde değerlendirme olanağına sahip bir ürün olmasıdır. Ayrıca arazi değerlendirilmesi, toprak muhafazası, istihdam ve beslenme açısından da bağcılık, dünyada vazgeçilmez bir tarımsal faaliyet olarak günümüzde de önemini devam ettirmektedir. [3]

Dünyaca ünlü üzüm çeşitlerinin yetiştirildiği ülkemiz bağcılık sektörü bölgesel olarak incelendiğinde; Ege Bölgesinin çekirdeksiz kuru üzüm, Marmara Bölgesinin sofralık, şaraplık, Akdeniz Bölgesinin ilk turfanda, Orta Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin şaraplık, şıralık, sofralık ve çekirdekli kurutmalık üzüm yetiştiriciliği yönünden gelişme gösterdiği görülmektedir.

3.1.1.Güney Ege Bölgesinde Üretim

Güney Ege Bölgesinde (Aydın, Denizli, Muğla) meyve üretiminde üzüm önemli bir yere sahiptir. 2008 yılı rakamlarına göre ülkemizde üretilen sofralık çekirdeksiz üzümün %21,89'u, şaraplık üzümün %11,73'ü, kurutmalık çekirdekli üzümün %7,12'si, kurutmalık çekirdeksiz üzümün %5,42'si, sofralık çekirdekli üzümün %5,28'i bölgede yetişmektedir.

Grafik 4. Türlerine Göre Üzüm Üretiminde Bölgenin Türkiye Üretimi Payı (TÜİK,2008)

3.1.2.Güney Ege Bölgesi İlçelerinde Üretim

2008 yılı verilerine göre Çal ilçesinde kurutmalık çekirdekli üzüm üretimi 10.998 ton olarak gerçekleşmiştir. Bu üretim miktarı ile Çal, Güney Ege Bölgesindeki üretimin %48,11'ini Türkiye üretiminin ise %3,42'sini karşılamaktadır. Çal ilçesini Baklan, Acıpayam, Buldan ve Bekeilli ilçeleri izlemektedir.

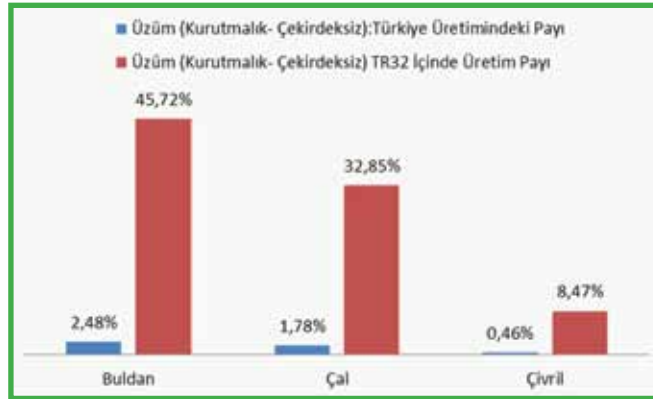
Grafik 5. Üzüm (Kurutmalık – Çekirdekli): İlçelerin Bölge ve Ülke Payları (TÜİK,2008)

Şekil 1.İlçelerde Üzüm (Kurutmalık – Çekirdekli) Üretimi

Kurutmalık çekirdeksiz üzüm üretiminde Buldan 28675 tonluk üretimi ile bölgede %45,72 paya sahipken, ülke üretiminin %2,48'ini karşılamaktadır. Bölgede kurutmalık çekirdeksiz üzüm üretiminde Çal (20600 ton) ve Çivril (5310 ton) diğer önemli ilçelerdir.

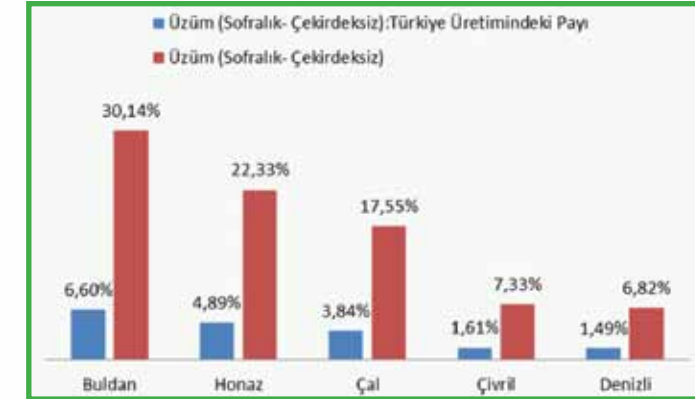
Grafik 6. Üzüm (Kurutmalık-Çekirdeksiz): İlçelerin Bölge ve Ülke Payları(TÜİK,2008)

Şekil 2. İlçelerde Üzüm (Kurutmalık-Çekirdeksiz) Üretimi

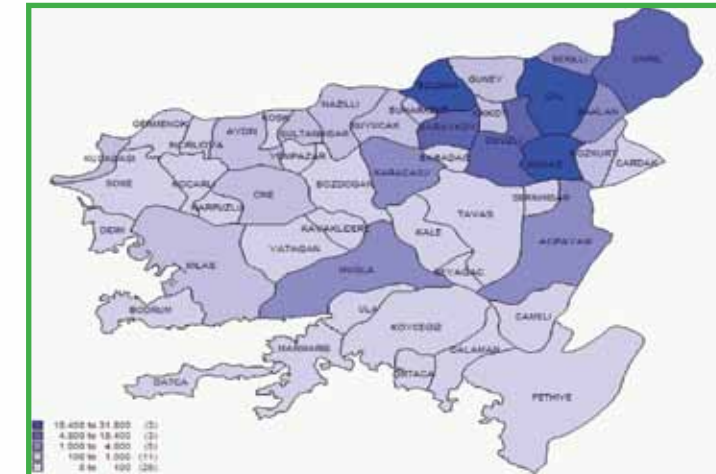

31.711 tonluk üretimi ile Buldan ilçesi 2008 yılında bölgede sofralık çekirdeksiz üzüm üretiminde öne çıkmıştır. Bölgedeki üretimde %30,14, ülke üretiminde ise %6,6'lık paya sahip olmuştur. Sofralık çekirdeksiz üzüm üretiminde Buldan ilçesini, Honaz (23490 ton), Çal (18464 ton), Çivril (7713 ton), Denizli (7177 ton) izlemektedir.

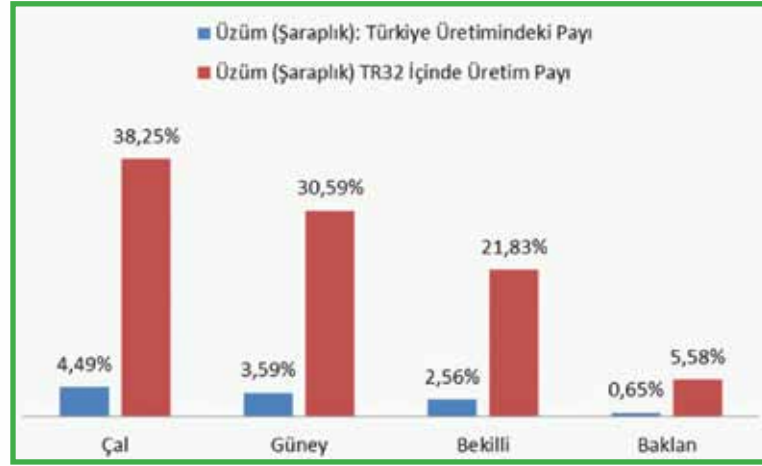
Grafik 7. Üzüm (Sofralık – Çekirdeksiz): İlçelerin Bölge ve Ülke Payları (TÜİK,2008)

Şekil 3. İlçelerde Üzüm (Sofralık – Çekirdeksiz) Üretimi

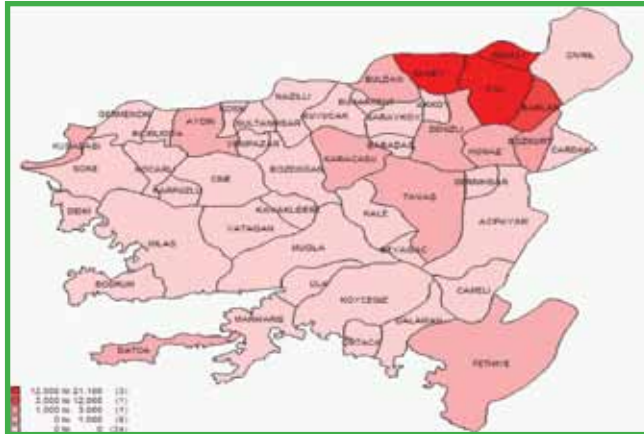

Şaraplık üzüm üretiminde Çal ilçesi 21099 ton üretim ile TR32 Bölgesinde %38,25, ülke üretiminde %4,49 paya sahiptir. Çal ilçesini Güney (16872 ton), Bekilli (12038 ton), Baklan (3080 ton) izlemektedir.

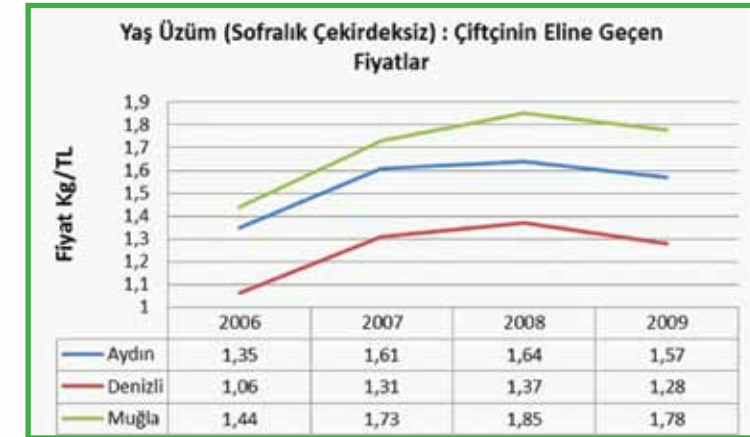
Grafik 8. Üzüm (Şaraplık): İlçelerin Bölge ve Ülke Payları(TÜİK,2008)

Şekil 4. İlçelerde Üzüm(Şaraplık) Üretimi

3.1.3.Fiyatlar

Çekirdeksiz yaş üzümde çiftçinin eline geçen fiyatlar 2006-2009 yılları arasında grafik 9'daki gibi gerçekleşmiştir. 2007 ve 2008 yıllarında 3 ilde de fiyatlar artış trendi göstermiş, 2009 yılında ise 3 ilde de fiyatlar düşmüştür.

Grafik 9. Sofralık Çekirdeksiz Yaş Üzüm Fiyatları (TÜİK,2008)

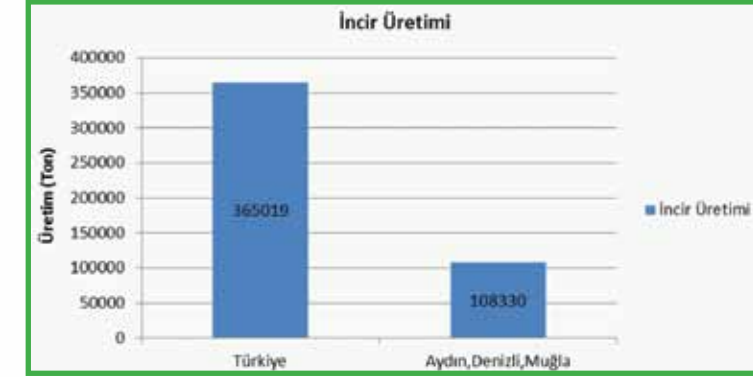

3.2.İNCİR

İncirin anavatanı Türkiye olup, buradan Suriye, Filistin ve daha sonra da Ortadoğu üzerinden Çin ve Hindistan'a yayılmıştır. İncirin meyveleri sofralık veya kurutmalık olarak tüketildiği gibi tatlı, reçel, bisküvi sanayinde de kullanılmakta ayrıca hurda incir olarak tabir edilen düşük kaliteli incirler ise etil alkol ve pekmez olarak değerlendirilmektedir. Etil alkol yapımı sırasında ortaya çıkan incir çekirdekleri de boya, kozmetik ve ilaç sanayisinde, küspesi ise besi yemi yapımında kullanılmaktadır. [4] Yüzlerce çiftçi ailesinin geçiminde önemli bir yeri olan incirin üretimi ülkemizde hemen her bölgede yapılabilmesine karşın, yüksek kaliteli kurutmalık incir, iklim koşulları, özellikle meyve olgunlaşma ve kurutma mevsimindeki sıcaklık, nem ve rüzgar durumu gibi ekolojik istekleri nedeniyle, Ege Bölgesi'nde Büyük ve Küçük Menderes Havzalarında yetiştirilmektedir. Geçmiş yıllarda sulama olanaklarının gelişmesi ile ortaya çıkan ekonomik nedenler ve yüksek nemin kurutma döneminde yarattığı olumsuz etkilerden dolayı incir ağaçlarının sökülmesi sonucu incir plantasyonları dağlık ve susuz arazilere kaymıştır. [5]

3.2.1.Güney Ege Bölgesinde Üretim

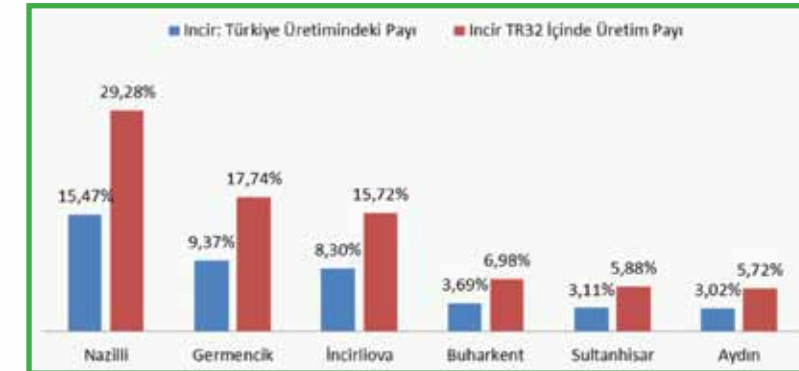
Güney Ege Bölgesi'nde üretilen incir miktarı, ülke üretim miktarının %52,83'üdür. İller bazında inceleme yapıldığında Bölgede incir üretiminin yoğun olarak yalnızca Aydın ilçelerinde yapıldığı söylenebilir. 2008 yılında bölgede üretilen 108.330 ton incirin 106.360 tonu Aydın ve ilçelerinde yetiştirilmiştir.

Grafik 10. Güney Ege Bölgesinde ve Türkiye'de İncir Üretimi (ton) (TÜİK,2008)

3.2.2.Güney Ege Bölgesi İlçelerinde Üretim

Nazilli ilçesi 31720 ton incir üretimi ile ülkemizin incir üretiminin %15,47'sini gerçekleştirirken Aydın, Denizli, Muğla Bölgesindeki incir üretiminde %29,28'lik paya sahiptir. İncir üretiminde öne çıkan diğer ilçeler Germencik (19215 ton), İncirliova (17025 ton), Buharkent (7563 ton), Sultanhisar (6375 ton) ve Aydın (6193 ton)'dır.

Grafik 11. İncir: İlçelerin Bölge ve Ülke Payları(TÜİK,2008)

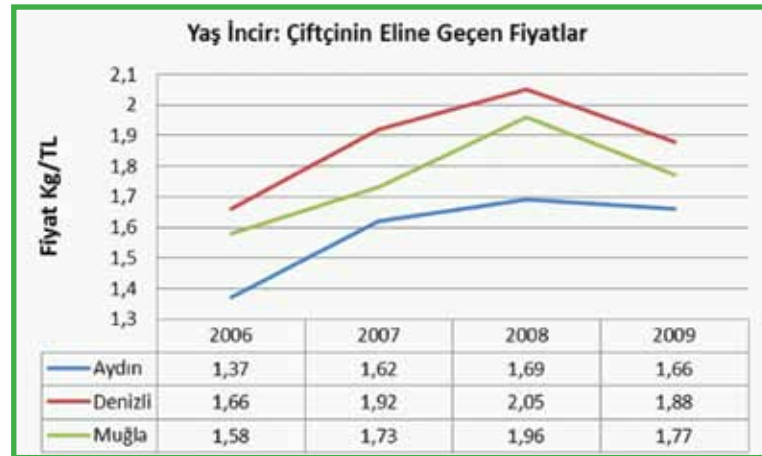

Şekil 5. İlçelerde İncir Üretimi

3.2.3.Fiyatlar

İncir üretiminde çiftçinin eline geçen en yüksek fiyatlar Denizli ilinde, en düşük fiyatlar ise üretimin en fazla olduğu Aydın ilinde görülmektedir. 2007 ve 2008 yılında fiyatlarda genel bir artış, 2009 yılında ise 3 ilde de düşüş görülmektedir.

Grafik 12. Yaş İncir Fiyatları (TÜİK)

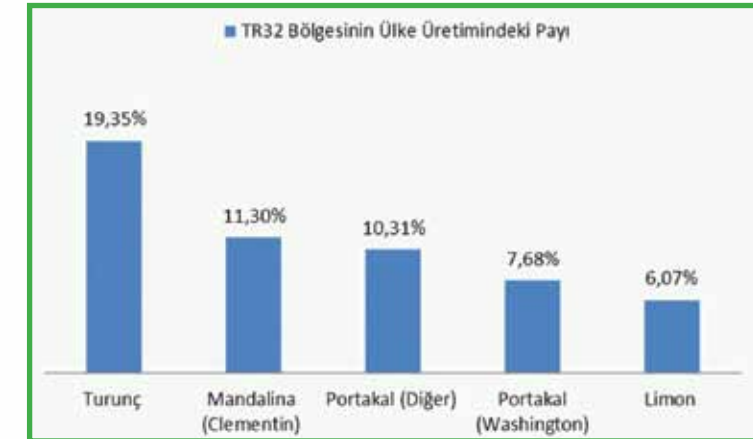

3.3.TURUNÇGİLLER

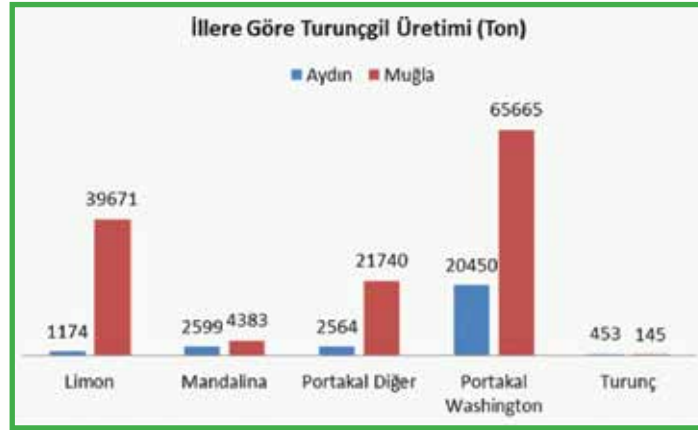
Turunçgil ürünlerinde portakal, mandalin, limon, turunç ülkemizde önemi zaman içinde artan kültür bitkileridir. Başlangıçta Ege ve Akdeniz kıyılarında kurulan bahçelere dikimi yapılan turunçgiller zaman içinde alanını genişleterek Karadeniz ve Marmara kıyılarına yayılmıştır. Yetiştiricilikte tür ve çeşitlere göre değişmekle beraber dekara ortalama 30-40 ağaç dikilmektedir.[6]

3.3.1. Güney Ege Bölgesinde Üretim

Turunçgiller içerisinde turunç üretimi miktar olarak diğer çeşitlerin altında da olsa ülke üretim payında bölge %19,35'lik bir paya sahiptir. Mandalina, portakal ve limon üretimi de bölgelerin ortalama değerlerinin üzerindedir.

Grafik 13. Güney Ege Bölgesinin Ülke Turunçgil Üretimindeki Payı (TÜİK,2008)

Grafik 14. Güney Ege İllerinde Turunçgil Üretimi (TÜİK, 2008)

3.3.2. Güney Ege Bölgesi İlçelerinde Üretim

315 ton üretim ile Aydın Merkez ilçesi turunç üretiminde ülke üretiminin %10,19'unu karşılamaktadır. Diğer ilçelerde üretim miktarı çok düşük olmakla birlikte Ortaca (75 ton), Bozdoğan (50 ton), Kuyucak (50 ton)ve Köyceğiz (45 ton) ilçelerinde de üretim mevcuttur.

Grafik 15. Turunç: İlçelerin Bölge ve Ülke Üretim Payları (TÜİK,2008)

Şekil 6. İlçelerde Turunç Üretimi

2008 yılında Ortaca ilçesinde üretilen limon miktarı 28325 ton olmuştur. Bu miktar ile ülke üretiminin %4,21'ini karşılarken Aydın,Denizli,Muğla Bölgesindeki toplam limon üretiminin ise %69,35'ini karşılamaktadır. Öne çıkan diğer ilçeler ise 5704 ton ile Dalaman ve 3935 ton ile Köyceğiz'dir.

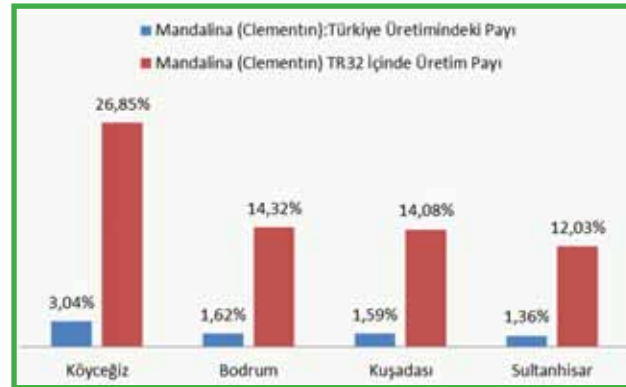
Grafik 16. Limon: İlçelerin Bölge ve Ülke Üretim Payları (TÜİK,2008)

Şekil 7. İlçelerde Limon Üretimi Tematik Haritası

Köyceğiz ilçesinde 2008 yılında mandalina (clementin) üretimi 1875 ton olmuştur. Bu miktar ile ülke üretiminin %3,04'ünü karşılarken Aydın, Denizli, Muğla Bölgesindeki üretimin %26,85'ini karşılamaktadır. Diğer önemli mandalina üreticisi olan ilçeler ise sırasıyla Bodrum, Kuşadası ve Sultanhisar'dır.

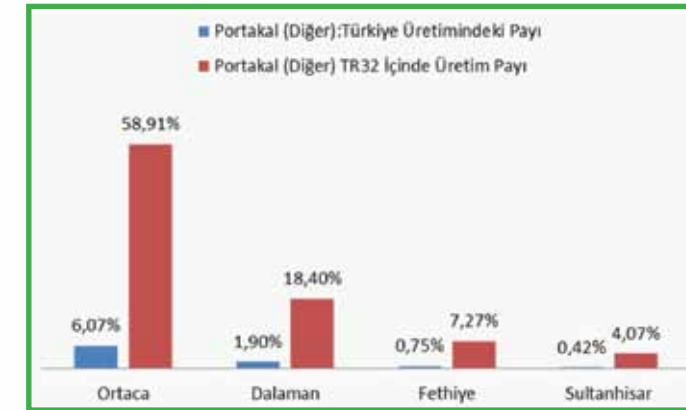
Grafik 17. Mandalina: İlçelerin Bölge ve Ülke Payları (TÜİK,2008)

Şekil 8. İlçelerde Mandalina (Clementin) Üretimi Tematik Haritası

Portakal (diğer) üretiminde Ortaca ilçesi Aydın,Denizli,Muğla Bölgesinde 14317 ton ile %58,91 paya sahipken ülke üretiminde %6,07 paya sahiptir. Dalaman (4471 ton), Fethiye (1768 ton) ve Sultanhisar (990 ton) diğer önemli üretim merkezleridir.

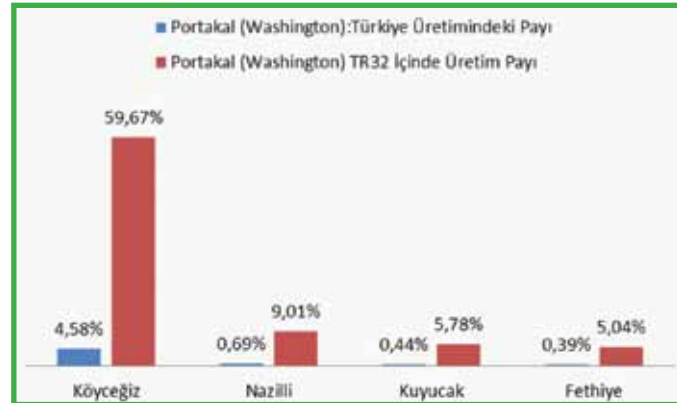
Grafik 18. Portakal (Diğer): İlçelerin Bölge ve Ülke Payları (TÜİK,2008)

Şekil 9.İlçelerde Portakal (Diğer) Üretimi

Köyceğiz ilçesi 51389 ton portakal (washington) üretimi ile ülkemizdeki üretimin %4,58'ine TR32 Bölgesindeki üretimin ise %59,67'sine sahiptir. Nazilli (7762 ton), Kuyucak (4977 ton) ve Fethiye (4344 ton) ilçelerinde de üretimi yapılan meyvenin üretiminde Köyceğiz bölgede lider konumdadır.

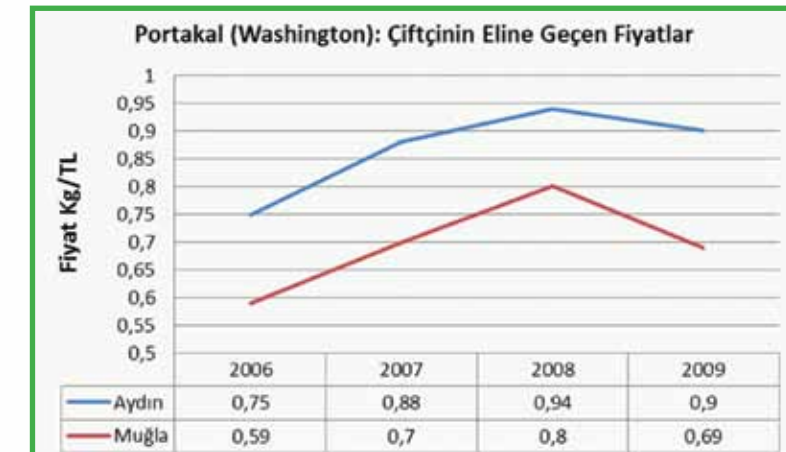

Grafik 19. Portakal (Washington):İlçelerin Bölge ve Ülke Üretim Payları(TÜİK,2008)

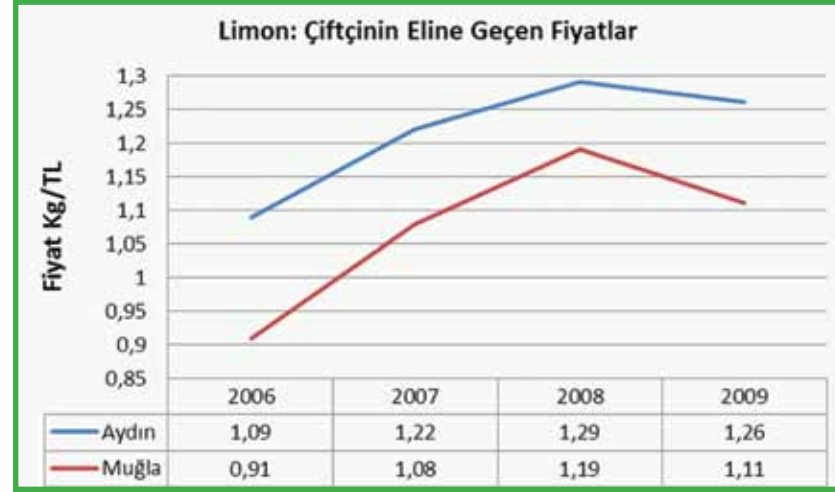
Şekil 10.İlçelerde Portakal (Washington) Üretimi

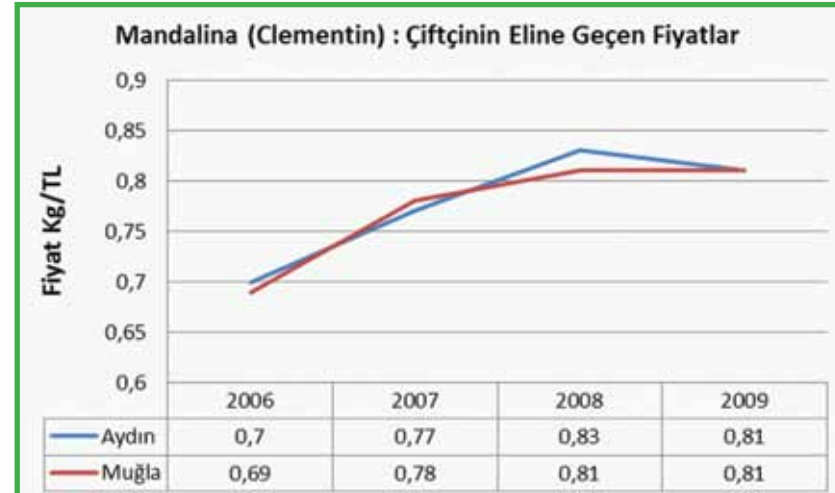
3.3.3.Fiyatlar

Grafik 20. Portakal (Washington) Çiftçinin Eline Geçen Fiyatlar (TÜİK)

Grafik 21. Limon Çiftçinin Eline Geçen Fiyatlar(TÜİK)

Grafik 22. Mandalina (Clementin) Çiftçinin Eline Geçen Fiyatlar(TÜİK)

Turunçgil meyveleri ile ilgili çiftçinin eline geçen fiyatlar grafiklerde verilmiştir. Grafikler genel olarak incelendiğinde, bütün türlerin cari fiyatlarının yıldan yıla artış gösterdiği anlaşılmaktadır. Ancak, cari fiyatları enflasyonun etkisinden arındırdığınızda yada dövize çevrildiğinde turunçgil meyveleri fiyatlarının özellikle son yıllarda hemen hemen hiç artmadığı görülebilecektir. Turunçgil yetiştiricisinin bir kg turunçgil meyvesi satarak alabileceği diğer bir mal gittikçe azalmakta, üreticinin alım gücü düşmektedir. Özellikle ihracatın azaldığı dönemlerde üretici ürünün maliyetinin de altında bir fiyattan satmak zorunda kalmaktadır. Oysa üreticinin yeni teknolojileri uygulaması, kalite artırıcı önlemleri alabilmesi ve bu üretim dalının devamlılığının sağlanabilmesi için ürünün değeri fiyattan satılması bir zorunluluktur. Tek tek üreticilerin bu sorunun üstesinden gelebilmesi de mümkün değildir. Gelişmiş ülkeler bu tip sorunları ancak örgütlenerek bir dereceye kadar çözebildiklerine göre Bölgede de üreticilerin ürün bazında örgütlenmesinde büyük yarar bulunmaktadır.

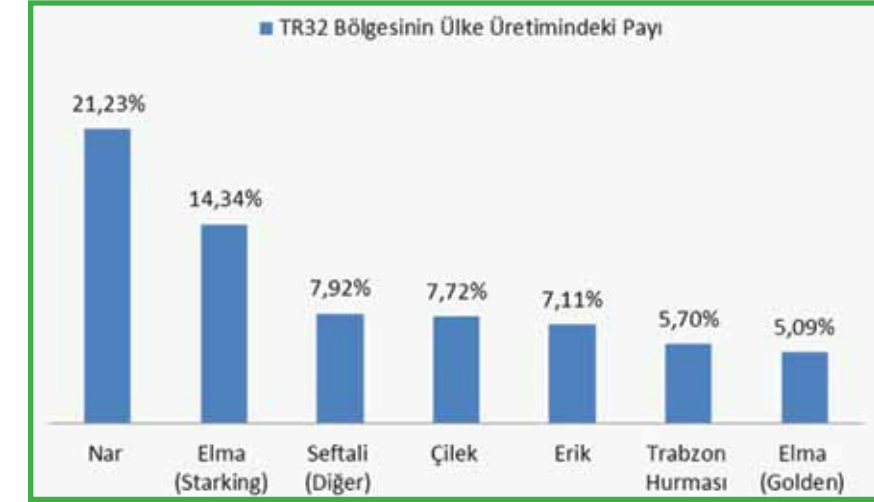

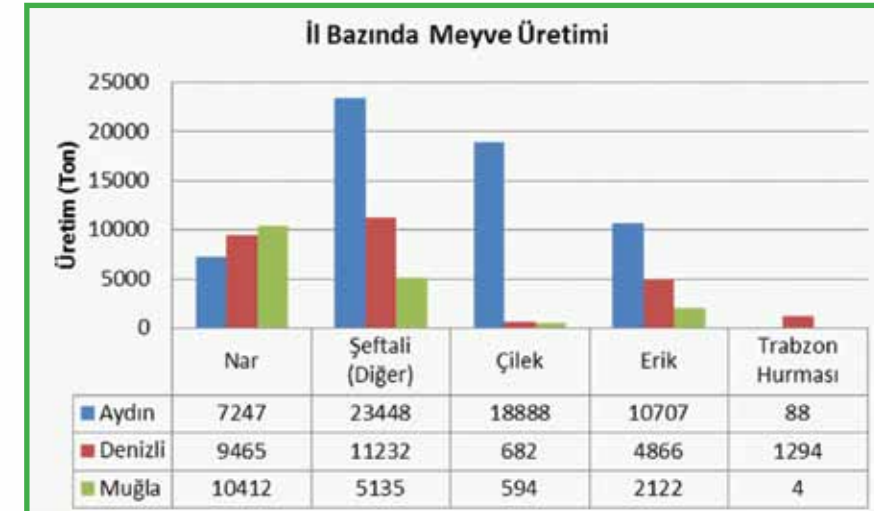
3.4.DİĞER MEYVELER- TAŞ ve YUMUŞAK ÇEKİRDEKLİLER

3.4.1.Güney Ege Bölgesinde Üretim

Muğla ilinde daha fazla olmak üzere bölgede bol miktarda yetiştirilen nar meyvəsi üretiminde ülke üretiminin %21'i karşılanmaktadır. Elmada (Starking) %14,34, Şeftalide %7,92, çilekte %7,72, erikte %7,11, Trabzon hurmasında %5,7 ve elmada (golden) %5,09'luk ülke üretim payı ile Güney Ege Bölgesi Diğer Meyveler – Taş ve Yumuşak Çekirdekli sınıftaki meyve çeşitlerinin birçoğunu önemli miktarlarda üretmektedir.

Grafik 23. Güney Ege Bölgesinin Seçili Meyvelerde Ülke Üretim Payları (TÜİK,2008)

Grafik 24. İl Bazında Diğer Meyvelerin Üretimi (TÜİK,2008)

3.4.2.Güney Ege Bölgesi İlçelerinde Üretim

Sultanhisar ilçesinde üretilen çilek miktarı 11200 ton olarak gerçekleşmiştir. Ülke çilek üretiminde %4,29, Aydın,Denizli,Muğla Bölgesindeki çilek üretiminde ise %55,54 gibi büyük bir paya sahiptir. Sultanhisar ilçesini 5720 ton ile Köşk, 888 ton ile Aydın merkez ilçe izlemektedir.

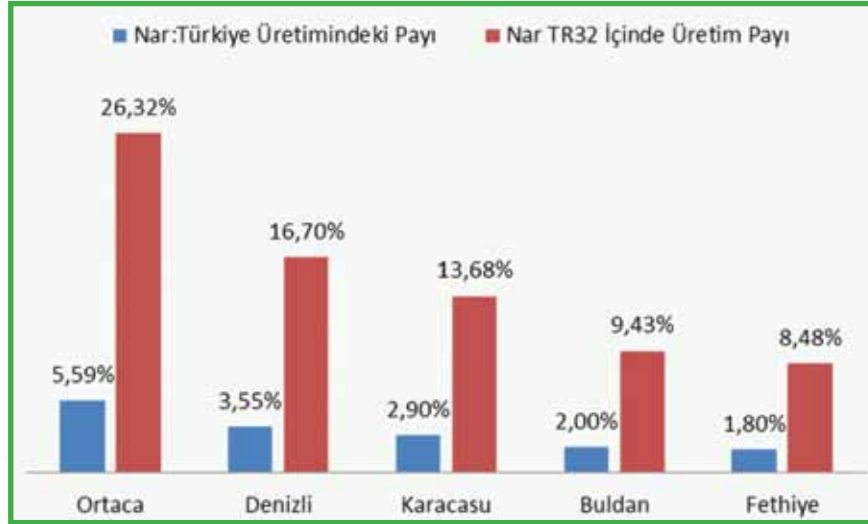

Grafik 25. Çilek: İlçelerin Bölge ve Ülke Payları (TÜİK,2008)

Şekil 11.İlçelerde Çilek Üretimi

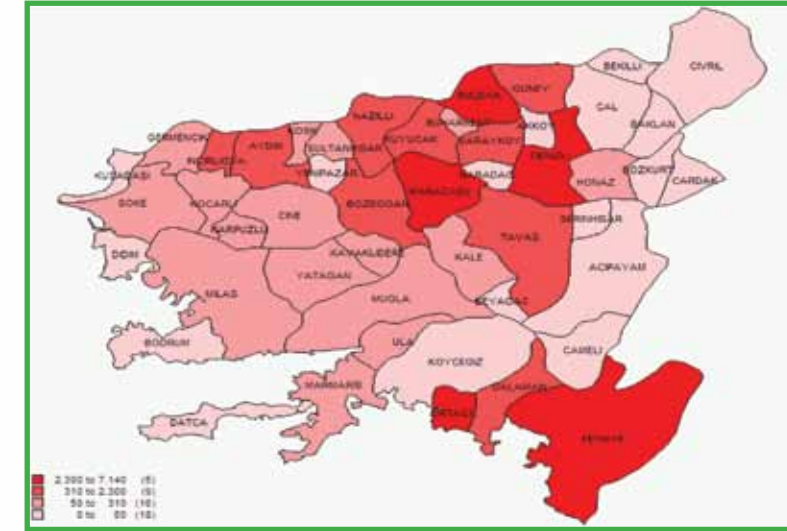
Ortaca ilçesinde 2008 yılı verilerine göre üretilen nar miktarı 7140 ton olarak gerçekleşmiştir. Ortaca bu üretimi ile ülke nar üretiminin %5,59'unu, Güney Ege Bölgesi nar üretiminin ise %26,32'sini karşılamaktadır. Nar üretimi Denizli merkez ilçede 4530 ton, Karacasu ilçesinde 3710 ton, Buldan ilçesinde 2557 ton, Fethiye'de ise 2300 ton olarak gerçekleşmiştir.

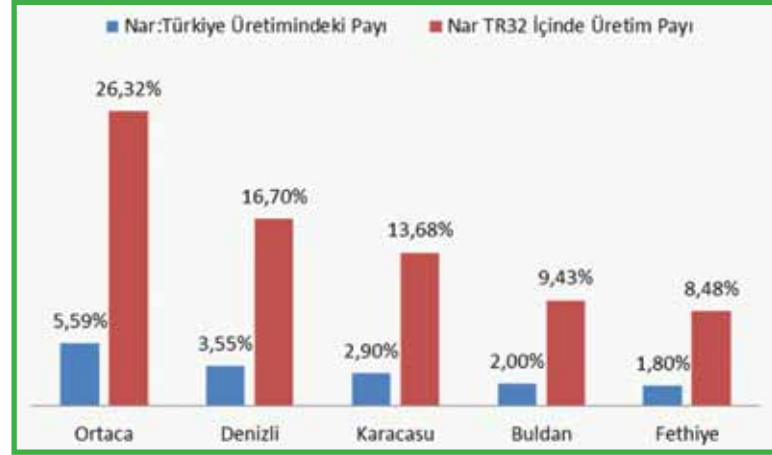
Grafik 26. Nar: İlçelerin Bölge ve Ülke Üretim Payları(TÜİK,2008)

Şekil 12. İlçelerde Nar Üretimi

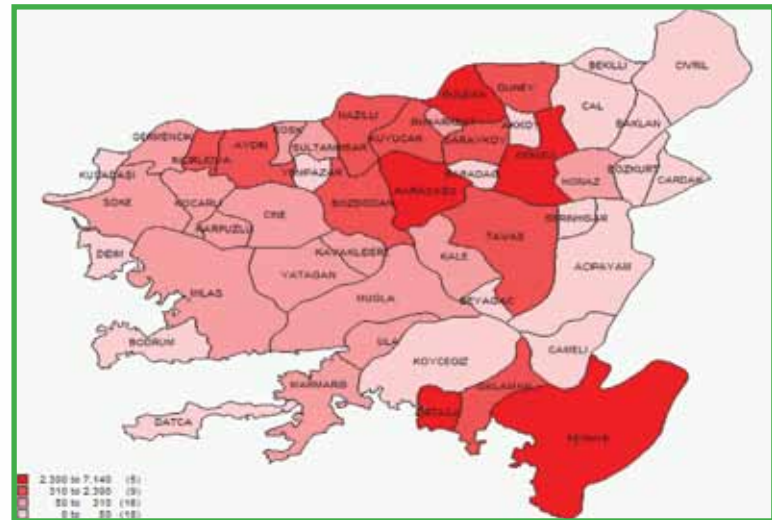

Ortaca ilçesinde 2008 yılı verilerine göre üretilen nar miktarı 7140 ton olarak gerçekleşmiştir. Ortaca bu üretimi ile ülke nar üretiminin %5,59'unu, Güney Ege Bölgesi nar üretiminin ise %26,32'sini karşılamaktadır. Nar üretimi Denizli merkez ilçede 4530 ton, Karacasu ilçesinde 3710 ton, Buldan ilçesinde 2557 ton, Fethiye'de ise 2300 ton olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 26. Nar: İlçelerin Bölge ve Ülke Üretim Payları(TÜİK,2008)

Şekil 12. İlçelerde Nar Üretimi

2008 yılında Elma (Golden) üretimi Çivril'de 15988 ton olarak gerçekleşmiştir. Bu üretim miktarı ile Çivril ülke elma (golden) üretiminde %2,26, Güney Ege Bölgesi üretiminde %44,49 paya sahip olmuştur. Çameli, Kuyucak, Fethiye ve Buldan elma (golden) üretimi yapılan diğer ilçelerdir.

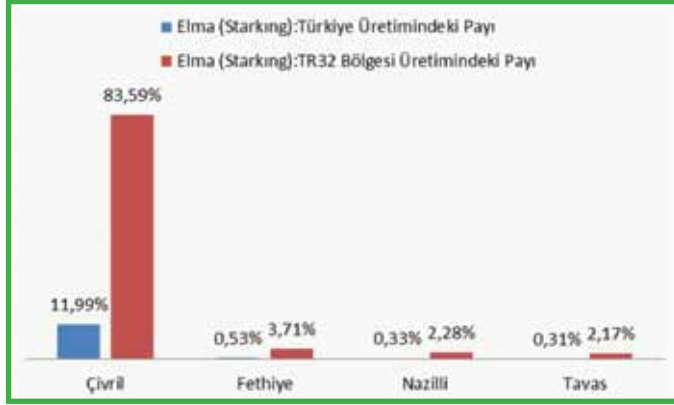
Grafik 27. Elma (Golden): İlçelerin Bölge ve Ülke Üretim Payları(TÜİK,2008)

Şekil 13. İlçelerde Elma (Golden) Üretimi

159763 tonluk üretim ile Çivril ilçesi ülke elma (Starking) üretiminde %11,99, Güney Ege Bölgesi üretiminde %83,59 paya sahip olmuştur. Fethiye, Nazilli ve Tavas ilçelerinde de üretim yapılmaktadır ancak Çivril ilçesi diğer ilçelerin çok önüne geçmektedir.

Grafik 28. Elma (Starking): İlçelerin Bölge ve Ülke Üretim Payları(TÜİK,2008)

Şekil 14. İlçelerde Elma (Starking) Üretimi

2008 yılı verilerine göre 4832 tonluk üretimi ile Aydın Merkez ilçe ülke erik üretiminin %1,94'ünü, Güney Ege Bölgesi erik üretiminin %27,31'ini gerçekleştirmiştir. Sarayköy, İncirliova, Denizli Merkez ve Fethiye erik üretilen diğer ilçelerimizdir.

Grafik 29. Erik: İlçelerin Bölge ve Ülke Üretim Payları (TÜİK,2008)

Şekil 15. İlçelerde Erik Üretimi

980 ton üretim ile Honaz ilçesi Trabzon Hurması üretiminde ülke üretiminin %4,03'ünü, Güney Ege Bölgesi üretiminin %70,71'ini gerçekleştirmiştir. Sarayköy ve Denizli Merkez ilçelerinde de üretimi gerçekleştirilen Trabzon Hurması Honaz ilçesinde yoğunlaşmıştır.

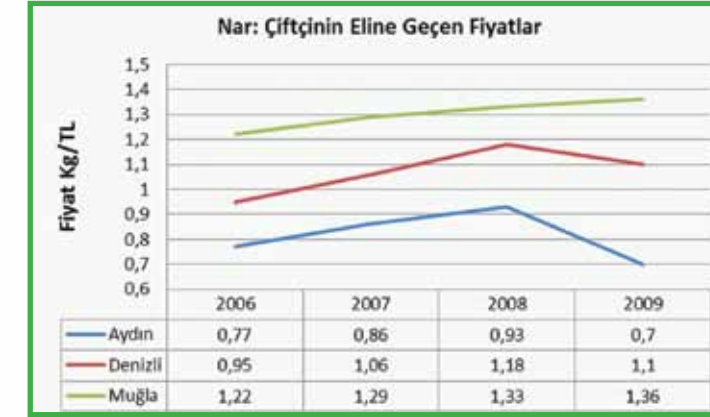

Grafik 30.Trabzon Hurması: İlçelerin Bölge ve Ülke Üretim Payları (TÜİK,2008)

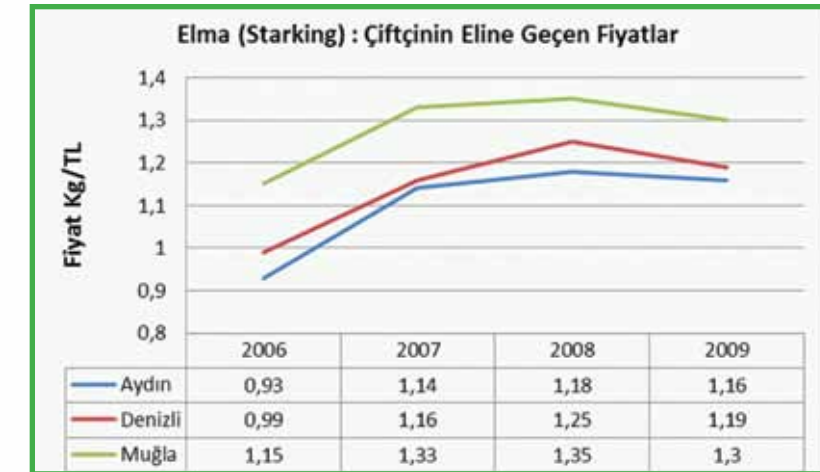
Şekil 16. İlçelerde Trabzon Hurması Üretimi

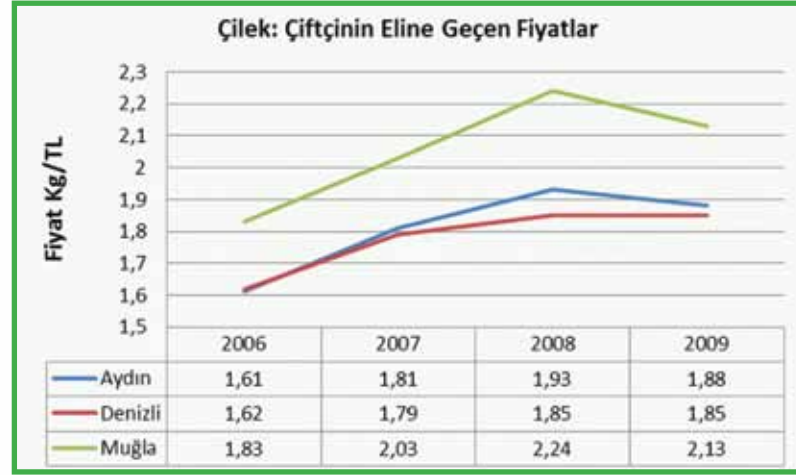
3.4.3.Fiyatlar

Grafik 31. Nar Fiyatları (TÜİK)

Grafik 32. Elma (Starking) Fiyatları(TÜİK)

Grafik 33. Çilek Fiyatları (TÜİK)

3.5. ZEYTİN VE DİĞER SERT KABUKLULAR

3.5.1. Güney Ege Bölgesinde Üretim

Kestane üretiminde Güney Ege Bölgesi ülke üretiminin %34'ünü karşılarken, 2008 yılında üretim Aydın'da 17331 ton, Denizli'de 1589 ton ve Muğla'da 65 ton olarak gerçekleşmiştir.

Zeytin (yağlık) üretiminde Bölge ülke üretiminin %31'ini karşılarken, üretim Aydın'da 195267 ton, Denizli'de 2959 ton ve Muğla'da 96935 ton olarak gerçekleşmiştir. Zeytin (sofralık) üretiminde Aydın 106949 ton ile ilk sırada yer alırken Aydın'ı 4687 ton ile Denizli ve 3121 ton ile Muğla izlemektedir. Bölgede yetişen toplam zeytin (sofralık) ülke üretiminin %22,41'ini karşılamaktadır.

2008 yılı verilerine göre badem üretiminde Muğla ili 5360 ton ile ilk sırada yer alırken, Muğla'yı 3032 ton ile Denizli, 1603 ton ile Aydın izlemektedir. Bölgede toplam yetişen badem miktarı ise ülke üretiminin %18,94'ünü karşılamıştır.

Güney Ege Bölgesinde üretilen ceviz miktarı 2008 yılında ülke c eviz üretiminin %5,52'sini karşılamıştır. İller içinde üretim ise Aydın'da 3405 ton, Denizli'de 4179 ton, Muğla'da 1857 ton olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 34. Güney Ege Bölgesinin Seçili Meyvelerin Ülke Üretimini Karşılama Oranları (TÜİK,2008)

3.5.2. Güney Ege Bölgesi İlçelerinde Üretim

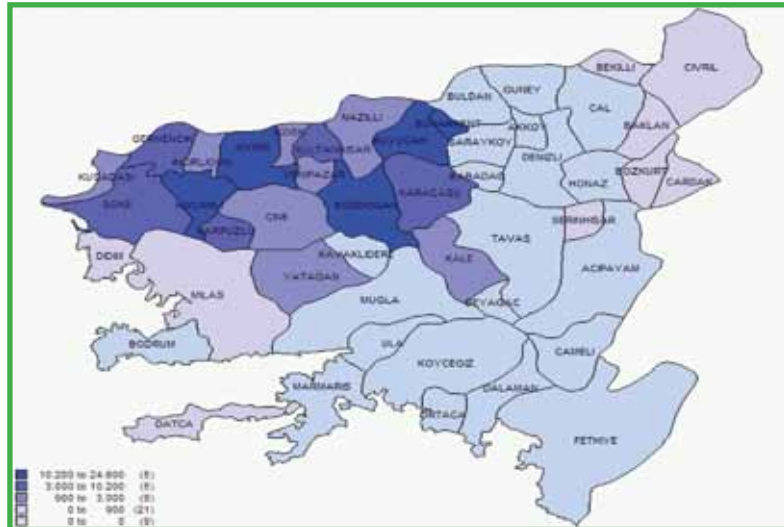
24510 ton Sofralık Zeytin üretimi ile Buharkent ülkemizin sofralık zeytin üretiminin %4,79'unu gerçekleştirirken Güney Ege Bölgesi üretiminin %21,36'sını karşılamıştır. 2008 yılında diğer sofralık zeytin üretim merkezleri Koçarlı, Kuyucak, Aydın ve Bozdoğan olmuştur.

Grafik 37. Zeytin (Sofralık): İlçelerin Bölge ve Ülke Payları(TÜİK,2008)

Şekil 17. İlçelerde Sofralık Zeytin Üretimi

Germencik 2008 yılında yağlık zeytin üretiminde ülke üretiminin %4,34'ünü, Güney Ege Bölgesi üretiminin ise %13,99'unu gerçekleştirmiştir. Bölgede yoğun olarak üretimi yapılan yağlık zeytin Milas, Bozdoğan, Çine ve Yatağan ilçelerinde de önemli ürünlerin başında gelmektedir.

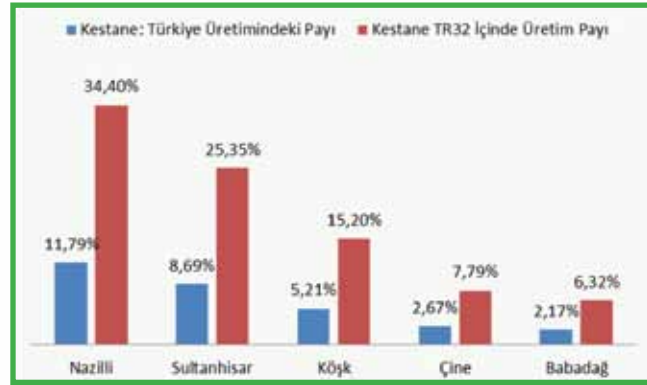
Grafik 38. Zeytin (Yağlık):İlçelerin Bölge ve Ülke Üretim Payları (TÜİK,2008)

Şekil 18. İlçelerde Zeytin (Yağlık) Üretimi

2008 yılında Nazilli ilçesinde üretilen kestane miktarı 6530 ton olarak gerçekleşmiştir. Bu üretim miktarı ile Nazilli ilçesi tek başına ülke kestane üretiminin %11,79'unu, Güney Ege Bölgesi üretiminin ise %34,4'ünü gerçekleştirmiştir. Sultanhisar, Köşk, Çine ve Babadağ ilçeleri de hem Bölgenin hem ülkemizin önemli kestane üretim merkezleridir.

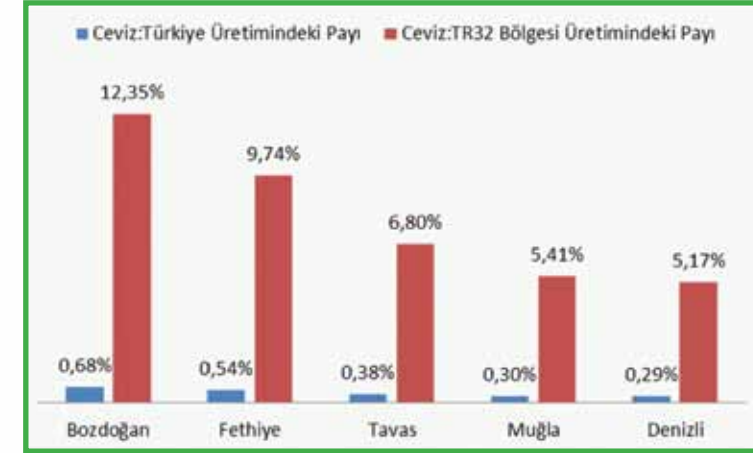

Grafik 39. Kestane: İlçelerin Bölge ve Ülke Payları(TÜİK,2008)

Şekil 19. İlçelerde Kestane Üretimi

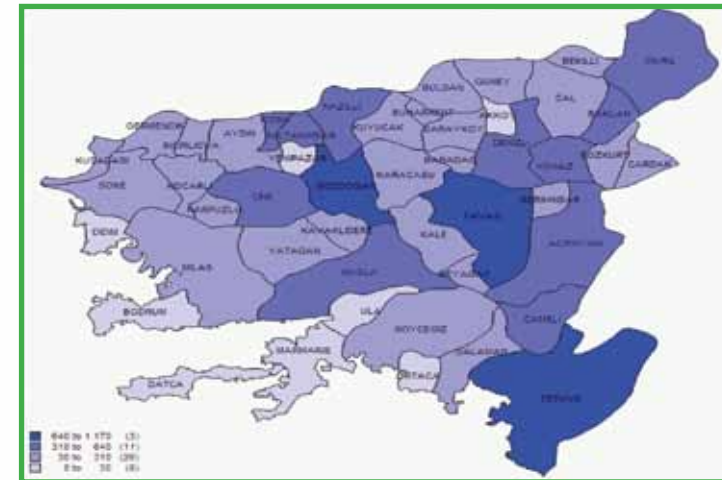
Çoğu ilçemizde üretimi yapılan cevizin en yoğun üretildiği ilçe 2008 yılında Bozdoğan olmuştur. Fethiye, Tavas, Muğla Merkez ve Denizli Merkez ceviz üretimi yapılan diğer ilçeler olmuştur.

Grafik 40. Ceviz: İlçelerin Bölge ve Ülke Payları(TÜİK,2008)

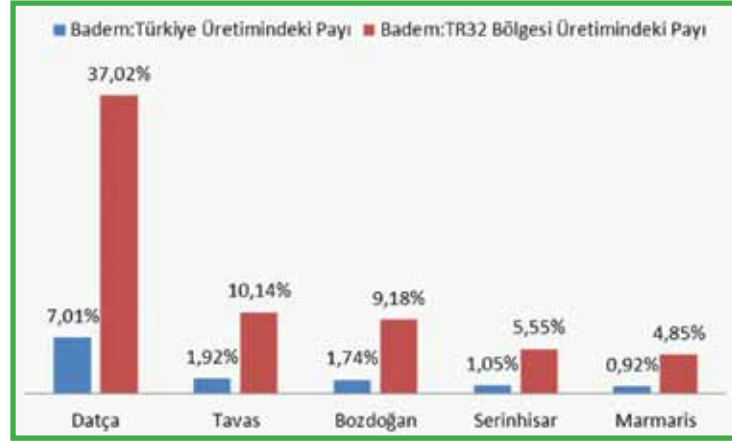

Şekil 20. İlçelerde Ceviz Üretimi

Datça ilçesi 2008 yılında 3700 ton badem üretmiş ve bu miktar ile ülke badem üretiminin %7,01'ini, Güney Ege Bölgesi üretiminin ise %37,02'sini gerçekleştirmiştir. Tavas, Bozdoğan, Serinhisar ve Marmaris ilçelerinde de badem yetiştirilmektedir.

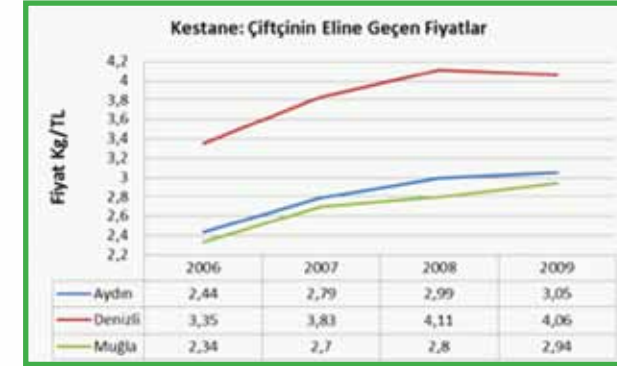
Grafik 41. Badem:İlçelerin Bölge ve Ülke Üretimi Payları(TÜİK,2008)

Şekil 21. İlçelerde Badem Üretimi

3.5.3.Fiyatlar

Grafik 42.Kestane Fiyatları (TÜİK)

Grafik 43.Zeytin (Yağlık) Fiyatları(TÜİK)

Grafik 44.Badem Fiyatları(TÜİK)

4.SONUÇ

Güney Ege Bölgesi meyve üretiminde diğer Düzey 2 Bölgeleri arasında öne çıkan bir bölge olmakla birlikte, bölgenin bazı ilçeleri ülkede lider konumda bulunmaktadır. İncir üretiminde Bölge ülke üretiminde 1. Sırada yer alırken, 2008 yılında Nazilli ilçesi tek başına ülke üretiminin %15,47'sini karşılamıştır. Nazilli, Germencik ve İncirliova ilçeleri toplamda ülke üretiminin %33,14 gibi büyük bir payına sahip olmuştur.

Kestane üretiminde Nazilli %11,79, Sultanhisar %8,69 ülke üretim payı ile 2008 yılında iki ilçe toplamda ülke kestane üretiminin %20'den fazlasını karşılamıştır.

Muğla'nın Ortaca ilçesi meyve çeşitliliği yönünden bölgenin en zengin ilçelerindendir. Ortaca; portakal (diğer) üretiminin de ülke üretiminde % 6,07 paya sahipken, nar üretiminde de %5,59'luk paya sahip olmuştur.

Bölgede üretim bu derece çeşitli ve yüksek iken, bu ürünlerde dışsatımların yeterli miktarlarda olmadığı da bir gerçektir. Bu durumda bölgede birim alandan alınan pazarlanabilir ürün miktarını artıracak önlemleri mutlaka alma zorunluluğu vardır. Bunun için de meyve yetiştiriciliğinde, sınıflamada, muhafazada, taşıma ve pazarlamada modernizasyona gidilmesi zorunludur. Bölge özellikle, her ekolojik bölgesinin avantajlarını bilerek yeni yatırımlar yapmalıdır. Bugünkü durumda çilek, ve turuncgiller tarımında uygulanan teknikler bu konuda gelişmiş ülkelerle yarışabilecek durumdadır. Elma, badem, kestane ve ceviz tarımında da üretim miktarlarında artış görülmektedir. Bölge mevcut meyve yetiştirme potansiyelini gereği gibi kullanabilirse bu kesimden gelecek gelir, bölgenin kalkınması yolunda katkı sağlayacaktır.

Güney Ege Bölgesi'nin birçok meyve türü yetiştirme potansiyeline sahip olduğu görülmektedir. Meyve yetiştiriciliğinde Bölgenin önümüzdeki yıllardaki hedefi, yüksek kaliteli, pazarlanmaya uygun, meyveleri hem kendi gereksinimlerimizi bol bol karşılayacak hem de dış pazarlara satılabilecek miktarlarda yetiştirmek, bunlarda devamlılık sağlamak, öne çıkan meyveleriyle dış pazarlarda marka olabilmek olmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Kaşka, N., M. Güteryüz, M. Kaplankıran, S. Kafkas, S. Ercişli, A. Eşitken, R. Aslantaş ve E. Akçay, 2005. Türkiye meyve-ciliğinde üretim hedefleri. Türkiye Ziraat Mühendisliği VI. Teknik Kongresi, Ankara
2. FAO, www.fao.org, 2008
3. Bağcılık Raporu, Bağcılık Araştırma Enstitüsü–Tekirdağ Bağcılık Araştırma Enstitüsü–Manisa, Ankara Üniv. Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü – Ankara, 2000
4. Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü, Kuru İncir, Sayı 3, 2003
5. N.Şahin, F.Çobanoğlu, B.Şahin, İncir Raporu, İncir Araştırma Enstitüsü – Erbeyli
6. Turuncgiller, Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü, 2007
7. TÜİK Bitkisel Üretim İstatistikleri, <http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul>
8. Bitkisel Üretim Özel İhtisas Komisyonu Meyvecilik Alt Komisyon Raporu, Ankara, 2001

GEKA Yayın No. 012

Güney Ege Kalkınma Ajansı

EGS Park Kongre ve Kültür
Merkezi

20085 DENİZLİ

Tel: +90 258 371 88 44

Fax: +90 258 371 88 47

e-posta: denizli@geka.org.tr

Muğla Yatırım Destek Ofisi

Şeyh Mahallesi Turgut Reis Caddesi

Belediye Kapalı Otoparkı Kat:1

MUĞLA

Tel: +90 252 213 17 92-93

Fax: +90 252 213 17 82

e-posta: mugla@geka.org.tr

Aydın Yatırım Destek Ofisi

Ata Mahallesi Denizli Bulvarı No:18

Aydın Ticaret Borsası Hizmet Binası

Kat: 6 Oda: 608 AYDIN

Tel: +90 256 211 02 16-17

Fax: +90 256 211 02 13

e-posta: aydin@geka.org.tr